

умови навколишнього середовища (властивості ґрунтів, видовий склад корінних лісостанів тощо); стимулювати природне відновлення лісів та своєчасне і якісне проведення доглядових рубок, проведення реконструкції всіх малоцінних похідних деревостанів; широко практикувати застосування фітомеліорації шляхом включення в лісові культури ягідних кущів, бобових видів рослин (астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus*), лядвинець рогатий (*Lotus corniculatus*) та інших ґрунтопокращуючих рослин, з метою оптимізації навколишнього середовища для приманювання тварин, птахів і комах; посилення просвітницької роботи серед населення, щодо природоохоронних заходів; реалізацію механізму платного використання лісоресурсного потенціалу Черкаської області.

Застосовуючи наведені шляхи оптимізації лісів, лісове господарство зможе отримати еколого-економічну вигоду від використання лісових ресурсів і краще забезпечити розширене відтворення лісу, що призведе до покращення екологічної ситуації території.

Список використаної літератури:

1. Дяченко Я.О. Організація управління лісовим комплексом / Я.О. Дяченко // Економіка України. – 2014. - № 7. – С. 7.
2. Профіль Черкаської області: Аналітично-описова частина до стратегії розвитку Черкаської області, 2014 // http://www.ck-oda.gov.ua/docs/2014/31_10_2014.pdf
3. Хитріна Ю.А. Концептуальні засади стійкого розвитку лісових ресурсів України / Ю.А. Хитріна // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем: Зб. Наук. праць. – Київ, 2013. – №18 – С. 300–307.

Д. В. Завтура

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОЦІНКА РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРСПЕКТИВНОГО МАРШРУТУ У ЛІСОВОМУ МАСИВІ «ХОЛОДНИЙ ЯР»

Холодний Яр – лісовий масив у межах Кам'янського й Чигиринського районів Черкаської області. На площі близько 10000 га тут зосереджено понад 150 історичних, археологічних, культурних та природних об'єктів. На його території протягом багатьох років здійснюється туристична діяльність, яка активізувалася після створення Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» та його філії «Холодний Яр». За даними НІКЗ «Чигирин» з кожним роком кількість відвідувачів постійно збільшується і має тенденцію до подальшого зростання (табл. 1). Це, відповідно, є чинником зменшення рекреаційного потенціалу, збільшення рекреаційного навантаження і ступеня рекреаційної дигресії на популярних маршрутах.

Таблиця 1

Кількість відвідувачів філіалу «Холодний Яр»

Роки	Відвідувачі				Загальна кількість за рік
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	
2014	371	12 150	10 252	8 707	31 480
2015	823	16 304	10 015	10 410	37 552
2016	1 495	17 188	14 280	8 583	41 546
2017	2 131	16 883	9 527	11 081	39 622

Методика дослідження. Оцінку рекреаційного потенціалу перспективних маршрутів проводили за модифікованою методикою О. В. Єрмакової [1, 253]. Згідно даного підходу, оцінка рекреаційних властивостей лісу проводиться за чотирма напрямками: оцінка естетичних властивостей; рекреаційної стійкості; технологічних властивостей; санітарно-гігієнічних властивостей.

Для оцінки ресурсного потенціалу лісового масиву було обрано маршрут, на якому через кожні 500 м закладали ділянки розміром 100 м × 100 м. Всього було обрано 10 дослідних ділянок, – основних зупинок і проміжних. Маршрут обирали таким чином, щоб включити

маловідомі квартали та території, які є потенційними для закладання нових екологічних стежок, оскільки на наявних стежках спостерігається високий ступінь дигресії та розвинена густа стежкова сітка.

Запропонований новий маршрут починається Гайдамацьким яром, і включає такі зупинки: «Пам'ятник Партизанам»; «Акації»; «Гніздівка»; «Слимаки»; «Гульбище»; «Землянки»; «БАМ»; «Джерельце»; «Гора»; «Кургани». Кожна з них пов'язана з певними історичними подіями або відзначається природними особливостями.

Аналіз оцінок естетичних властивостей показав, що 70% території належить до 3-го класу з відповідними балами 7,7 та в діапазоні 8,2 - 8,95; до 4-го класу – 30% території (10-11,2 балів). Середній показник становить 9,07, що відповідає 4-му класові властивостей.

За результатами оцінки рекреаційної стійкості території виявлено, що 20% масиву відповідає 3-му класові – 12 балів, 70% – 4-му класові в бальному діапазоні 14-16, та 10% з найвищим показником 19 відповідно належать до 5-го класу рекреаційної стійкості. Середній показник дорівнює 14,6 балів, що відповідає 4-му класу.

Аналіз розрахунків технологічних властивостей свідчить, що 80% території належить до 3-го класу, 20% – до 4-го класу властивостей. Згідно середнього значення – 6,7 балів, територію можна віднести до 3-го класу.

За результатами оцінок санітарно-гігієнічних властивостей, встановлено, що 40% території належать до 2-го класу, а 60% отримали бали, що відповідають 3-му класу санітарно-гігієнічних властивостей. За середнім показником територія належить до 3-го класу. Загальні показники рекреаційного потенціалу всіх ділянок представлено на рис.1:

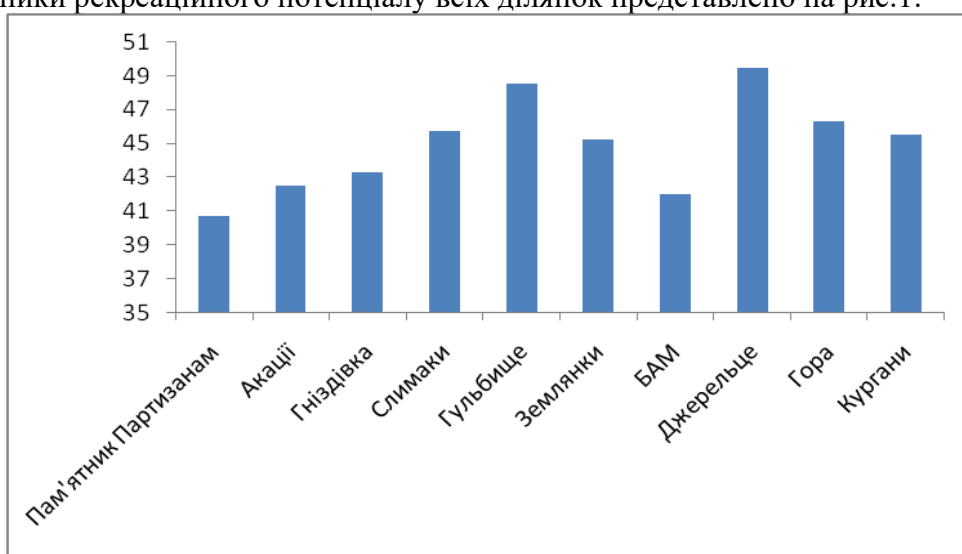

Рис. 1. Загальний показник рекреаційного потенціалу запропонованого маршруту

Отже, як свідчать дані проведеного дослідження, загалом маршрут має високі показники рекреаційного потенціалу, всі точки відзначені сумарним показником понад 40 балів. Маршрут є перспективним для прокладання екологічної стежки, що в свою чергу може зменшити рекреаційне навантаження на діючі маршрути.

Висновки. Територія Холодного Яру, її природні та історико-культурні пам'ятки з кожним роком приваблюють все більше туристів та відвідувачів. Природно-ресурсний потенціал лісового масиву «Холодний Яр» може бути залучений та використаний у оздоровчих та туристичних цілях без шкоди для існування і розвитку природних систем.

Список використаної літератури:

1. Ермакова О. В. Разработка программного обеспечения для эколого-биологической оценки рекреативности лесов на юго-востоке Украины / О. В. Ермакова // Зб.наук.праць Науковий вісник, 2008. – вип. 18. – С. 253-262.

Науковий керівник: к. б. н., доцент Спрягайло О. В.